

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2011. július 14. *

A C-46/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Højesteret (Dánia) a Bírósághoz 2010. január 28-án érkezett, 2009. november 2-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Viking Gas A/S**

és

a **Kosan Gas A/S**, korábban BP Gas A/S

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-J. Kasel az ötödik tanács elnöke, az első tanács elnökeként eljárva, A. Borg Barthet, M. Ilešič (előadó), M. Safjan és M. Berger bírák,

* Az eljárás nyelve: dán.

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. január 20-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Viking Gas A/S képviselőjében P. H. Würtz advokat,
- a Kosan Gas A/S, korábban BP Gas A/S képviselőjében E. Bertelsen advokat
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében F.W. Bulst és H. Støvlbæk meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2011. április 7-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) 5. és 7. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Viking Gas A/S (a továbbiakban: Viking Gas) és a Kosan Gas A/S, korábban BP Gas A/S (a továbbiakban: Kosan Gas) között a Viking Gas azon gyakorlatának a tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő, hogy olyan kompozit gázpalackok fizetés ellenében történő feltöltésén és becserélésén keresztül értékesít gázt, amelyek formája térbeli védjegyként oltalom alatt áll, és amelyeket előzetesen a fogyasztók a Kosan Gastól vásároltak meg, amely azok használatára kizárólagos engedéllyel rendelkezik, és amely azokon elhelyezte a szó- és ábrás védjegyként oltalom alatt álló nevét és logóját.

Jogi háttér

- 3 A 89/104 irányelvet hatályon kívül helyezte a 2008. november 28-án hatályba lépett, a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (kodifikált változat) (HL L 299., 25. o.). Ennek ellenére – figyelemmel a tényállás időpontjára – az alapügyre továbbra is a 89/104 irányelv alkalmazandó.

4 A 89/104 irányelv 5. cikkének (1)–(3) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

- a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;
- b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez.

[...]

(3) Az (1) és (2) bekezdésben szabályozott feltételek megvalósulása esetén tilos különösen

- a) a megjelölés elhelyezése az árun vagy csomagolásán;
- b) a megjelölést hordozó áru eladásra való felkínálása, forgalomba hozatala, valamint forgalomba hozatal céljából történő raktáron tartása, illetve szolgáltatás felajánlása vagy annak nyújtása a megjelölés alatt;

[...]”

- 5 A 89/104 irányelvnek „A védjegyvoltalom kimerülése] című 7. cikke kimondja:

„(1) A védjegyvoltalom alapján a jogosult nem tilthatja meg a védjegy használatát olyan árukkal kapcsolatban, amelyeket ő hozott forgalomba, vagy amelyeket kifejezett hozzájárulásával hoztak forgalomba a Közösségben.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a jogosultnak jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy az áruk további forgalmazását ellenezze, különösen, ha az áru állapotát, állapotát – a forgalomba hozatalt követően – megváltoztatták, illetve károsították.”

- 6 Az Európai Gazdasági Térségről szóló 1992. május 2-i megállapodás XVII. mellékletének 4. pontjával összefüggésben értelmezett 65. cikke (2) bekezdésének megfelelően a 89/104 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének eredeti változatát az említett megállapodás célkitűzéseinek megfelelően módosították, és „a Közösségben” kifejezés helyébe a „valamely szerződő tagállam területén” kifejezés lépett.

- 7 A 89/104 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A védjegy használati engedély tárgya lehet a tagállam egésze vagy egy része, illetve az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások egésze vagy egy része tekintetében. A használati engedély kizárólagos vagy nem kizárólagos lehet.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 8 A Kosan Gas palackozott gázt állít elő és értékesít magánszemélyek és cégek részére. 2001 óta a Kosan Gas Dániában úgynevezett kompozit palackban (könnyűsúlyú palack) forgalmaz palackozott gázt. E palackok különleges formáját mind közösségi térbeli védjegyként, mind dán térbeli védjegyként lajstromozták a gáznemű üzemanyagok és a folyékony üzemanyagokhoz használt tartályok tekintetében. E lajstromozások érvényességét és hatályát nem vitatták.
- 9 A kompozit palackot a Kosan Gas a palack norvég gyártójával kötött kizárólagos forgalmazási megállapodás alapján használja, amely a Kosan Gasnak e palackokra, mint a Dániában csomagolásból álló védjegyre vonatkozó kizárólagos használati engedélyt és védjegybitorlás megállapítása iránti perindítási jogot biztosít. A Kosan Gas e palackokon elhelyezi a nevét és logóját, amelyek közösségi szó- és ábrás védjegyként többek között a földgáz tekintetében oltalom alatt állnak.
- 10 A gázzal töltött kompozit palacknak a Kosan Gas valamelyik márkakereskedőjétől történő első vásárlása alkalmával a fogyasztó a palackért is fizet, amely ezáltal a fogyasztó tulajdonába kerül. A Kosan Gas gazdasági tevékenysége az üres kompozit palackok újratöltését is magában foglalja. A fogyasztó tehát a Kosan Gas valamelyik márkakereskedőjénél az üres kompozit palackot becserélheti az e kereskedő által felöltött hasonló palackokra, és csak a megvásárolt gáz árát fizeti meg.
- 11 A Viking Gas, amely gázt árul, azonban maga nem állítja elő azt, Dániában töltőállomással rendelkezik, ahonnan a kompozit palackokat a gázzal való feltöltésüket követően független márkakereskedőkhöz szállítják. A Viking Gas ekkor e palackokon a nevét és a töltőállomás számát tartalmazó címkét helyez el, valamint egy másik címkét ragaszt, amely többek között a töltőállomásra és a palack tartalmára vonatkozó, jogszabályban előírt információkat tartalmazza. A Kosan Gas említett palackon lévő

szó- és ábrás védjegyét nem távolítják el, és nem is takarják le. A fogyasztó a gáz árának megfizetése ellenében a Viking Gasszal együttműködő kereskedőnél az üres gázpalackjért egy hasonló, a Viking Gas által feltöltött palackot kaphat.

- 12 A Kosan Gas a kompozit palackoktól eltérő más palackokat, vagyis a piaci szereplők többsége által használttal megegyező típusú acél gázpalackokat (különböző méretű, egységes, sárga acélpalackok) is használt gáz eladására. A Kosan Gas által korábban használt ezen utóbbi palackokat nem lajstromozták csomagolásból álló védjegyként, azonban a kompozit palackokhoz hasonlóan ezeken is szerepel e társaság szó- és ábrás védjegye. A Viking Gas azt állítja, hogy a Kosan Gas éveken keresztül tudomásul vette, és továbbra is tudomásul veszi, hogy ezeket az egységes palackokat más vállalkozások saját gázuk értékesítése céljából feltöltik, miközben e palackok a Kosan Gas nevét és logóját viselik.
- 13 A Kosan Gas által benyújtott, védjegybitorlás megállapítása iránti keresetet követően a fogedret de Viborg a 2005. december 6-i végzésével megtiltotta a Viking Gasnak, hogy a Kosan Gas kompozit palackjainak feltöltésével gázt áruljon. E végzést helyben hagyta a Sø- og Handelsretten 2006. december 21-i ítélete, amely többek között megállapította, hogy a Viking Gas sérti a Kosan Gas védjegyhez fűződő jogait azáltal, hogy Dániában kompozit palackokat tölt meg és forgalmaz, és megtiltja a Viking Gasnak azon védjegyek használatát, amelyeknek a jogosultja a Kosan Gas. A Viking Gas továbbá e védjegyek használati díjaként 75 000 dán korona megfizetésére kötelezték.
- 14 A Viking Gas fellebbezést nyújtott a Højesterethez, amely úgy döntött, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) A [89/104 irányelv] 5. és 7. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy B vállalkozás védjegybitorlást követ el akkor, ha A vállalkozástól származó gázpalackokat az alábbi körülmények között gázzal tölt meg és értékesít:

- a) az A vállalkozás különleges formájú, ún. kompozit palackban értékesít gázt, amely palackot e különleges formájánál fogva mint csomagolásból álló védjegyet lajstromozták Dániában és az Európai Közösségben. Az A vállalkozás nem jogosultja a csomagolásból álló említett védjegyeknek, de azok Dániában történő használatára kizárólagos használati engedéllyel rendelkezik, és Dániában történő bitorlásuk esetében jogában áll pert indítani;
- b) a gázzal töltött kompozit palacknak az A vállalkozás valamelyik márkakereskedőjétől történő első megvásárlása alkalmával a fogyasztó a palackot is kifizeti, amely ezáltal a fogyasztó tulajdonába kerül;
- c) az A vállalkozás oly módon tölti újra a kompozit palackokat, hogy a fogyasztó felkeresi az A vállalkozás valamelyik márkakereskedőjét, és a gáz árát megfizetve, az üres kompozit palackot becseréli egy, az A vállalkozás által feltöltött hasonló palackra;
- d) a B vállalkozás üzleti tevékenysége keretében gázt tölt – többek között az a) pontban említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt álló kompozit – palackokba, oly módon, hogy a fogyasztó a B vállalkozással kapcsolatban álló márkakereskedőnél a gáz árának megfizetése ellenében az üres kompozit palackot beválthatja egy, a B vállalkozás által feltöltött hasonló palackra és
- e) amikor a B vállalkozás a szóban forgó kompozit palackba gázt tölt, olyan címkét ragaszt a palackra, amelyen szerepel, hogy az utántöltést a B vállalkozás végezte?

- 2) Amennyiben vélelmezhető, hogy a fogyasztónak az az általános benyomása, hogy a B és az A vállalkozás valamilyen kapcsolatban áll egymással, kell-e jelentőséget tulajdonítani ennek a körülménynek az 1) kérdés megválaszolására szempontjából?

- 3) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az, ha a kompozit palackokon – azon kívül, hogy az említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt állnak – az A vállalkozás lajstromozott ábrás védjegye és/vagy szövegdjegye (a palackra nyomva) a B vállalkozás címkéje ellenére továbbra is látható?

- 4) Az első vagy a harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az a vélelem, hogy az említett, csomagolásból álló védjegy oltalma alatt nem álló, de A vállalkozás szövegdjegyet és/vagy ábrás védjegyet viselő, más típusú palackok esetében az A vállalkozás éveken keresztül tudomásul vette, és továbbra is tudomásul veszi e palackok más vállalkozások által történő újratöltését?

- 5) Az első vagy a harmadik kérdésre adott igenlő válasz esetén: eltérő eredményre vezethet-e az, ha maga a fogyasztó közvetlenül a B vállalkozást keresi fel, és nála:
 - a) a gáz árának megfizetése ellenében üres kompozit palackját egy, a B vállalkozás által feltöltött hasonló palackra cseréli be, vagy

 - b) fizetés ellenében a magával hozott kompozit palackot tölteti fel gázzal?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 15 E kérdésekkel, amelyeket együtt kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy az újrafelhasználásra szánt olyan kompozit gázpalackok kizárólagos használati engedélyének jogosultja, amelyeknek a formája térbeli védjegyként oltalom alatt áll, és amelyeken e jogosult elhelyezte a szó- és ábrás védjegyként lajstromozott nevét és logóját, a 89/104 irányelv 5. és 7. cikke alapján tiltható-e az ellen és adott esetben milyen feltételek mellett, hogy e palackokat azon fogyasztók általi megvásárlást követően, akik ezután az ebben eredetileg tartalmazott gázt felhasználják, fizetés ellenében harmadik személyek becseréljék a nem az e jogosulttól származó gázzal töltött kompozit palackokra.

A Bírósághoz benyújtott észrevételek

- 16 A Viking Gas szerint olyan körülmények között, mint amelyekről az alapügyben szó van, a kompozit palackok feltöltése és becserélése nem tiltható meg a 89/104 irányelv 5. és 7. cikke alapján. A Kosan Gas és az Olasz Köztársaság ezzel ellentétes véleményen vannak. Az Európai Bizottság szerint lényegében annak meghatározásáról van szó, hogy az alapügyben fennáll-e az összetévesztés veszélye olyan értelemben, hogy a fogyasztó azt hiheti, hogy a Viking Gas által feltöltött palack gáztartalma a Kosan Gastól származik, vagy hogy e vállalkozások között gazdasági kapcsolat áll fenn, aminek a meghatározása a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 17 A Viking Gas hangsúlyozza, hogy a fogyasztó az első vásárláskor szerzi meg a palackot, aminek az a következménye, hogy a Kosan Gas védjegyjoga kimerül. Következésképpen a fogyasztó jogosult e palackot szabadon felhasználni újbóli feltöltetés céljából, amely palackot egyébként éppen gázzal való feltöltésre szánják. Valamely védjegyjogosultnak biztosított jogok nem terjeszthetők ki addig, hogy megakadályozzák az e védjegygel megjelölt termék vásárlóját annak olyan célból való használatában,

amelyre a terméket forgalomba hozták. E tekintetben csekély jelentősége van annak, hogy a fogyasztó az általa vásárolt kompozit palackokat úgy tölteti-e meg, hogy közvetlenül a Viking Gashoz fordul, vagy pedig a Viking Gasszal együttműködő márkakereskedőnél az üres kompozit palackot becseréli egy hasonló, teli palackra. Mivel ugyanis e két esetben a vásárló számára egyértelmű, hogy egyrészt a kompozit palack egy használati cikk, és másrészt hogy a gáz nem a Kosan Gastól, hanem a Viking Gastól származik, amit a címke elhelyezésével fel is tüntetnek a palackon, a Viking Gas által feltöltött palackok újbóli eladása nem sérti a Kosan Gas védjegyhez való jogát.

- 18 A Viking Gas azzal érvel, hogy a kompozit palackoktól eltérő más típusú gázpalackok esetében gyakori, hogy a későbbi újrafeltöltésüket más piaci szereplő végzi, mint aki az ilyen típusú palackokat forgalomba hozta. Márpedig a Kosan Gas nem szüntetheti meg ezt a szokást azáltal, hogy a piacra más típusú palackot vezet be. Valamely védjegy jog megszerzésének ugyanis nem lehet az a célja, hogy a piac tisztességtelen versenylőnyben való részesülésnek a lehetősége és indokolatlan árkülönbség alkalmazása céljából részekre töredezzon, amit szintén figyelembe kell venni a védjegyhez fűződő jog kimerülésére vonatkozó szabályok értelmezése során. A Viking Gas ebben az összefüggésben azt állítja, hogy a Kosan Gas a szóban forgó védjegyhez fűződő jog kimerülésének a hiányát használja fel a gázpalackok piaca mesterséges felosztásának a megvalósítása érdekében, amit bizonyít az a tény, hogy e vállalkozás a kompozit palackban tartalmazott gázt a klasszikus acélpalackban tartalmazott gáz áránál jelenleg több mint 20%-kal drágábban értékesíti, anélkül hogy fennállnának a termeléshez vagy forgalmazáshoz kapcsolódó olyan tényezők, amelyek egy ilyen árkülönbséget indokoltta tehetnek.
- 19 A Kosan Gas úgy véli, hogy az alapügyben azonos termékekről és védjegyekről van szó, így már e tényből adódóan védjegybitorlás valósul meg. Mindenesetre fennáll az összetévesztés nagyobb fokú veszélye, mivel a kompozit palackok Viking Gas általi címkézése nem feltűnő.

- 20 A Kosan Gas úgy véli, hogy a védjegyhez fűződő jog kimerülésére vonatkozó szabály nem engedélyezi a Viking Gasnak, hogy az olyan védjeggyel oltalomban részesített kompozit palackokat, amelynek ő nem jogosultja, saját gázával töltsen meg és adja el. Az említett szabály ugyanis kizárólag arra vonatkozik, hogy a Kosan Gas nem léphet fel az ellen, hogy az általa feltöltött és forgalmazott kompozit palackokat ismét eladják. A szóban forgó jog kimerülése nem érinthet egy újrafelhasználható csomagolást, mivel az önmagában nem egy termék, ugyanis a jelen esetben a termék a gáz. Még ellenkező esetben is, a kimerülés csak a csomagolást mint olyant érintheti oly módon, hogy az üresen is forgalmazható. Ezenkívül a védjeggyel megjelölt, fogyasztók általi felhasználásra szánt termék helyettesítése az e termék 89/104 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett megváltoztatásának minősül, amely ellen e védjegy jogosultja akár a termék forgalomba hozatalát követően is felléphet.
- 21 Az Olasz Köztársaság utal a tartályok térbeli védjegyként történő oltalomban részesítéséből adódó kockázatokra és azon közérdekre, hogy a verseny támogatása és a fogyasztók védelme érdekében biztosítsák e tartályok rendelkezésre állását. Azonban az említett érdeket védi a 89/104 irányelv 3. cikke, amely felsorolja a lajstromozás kizáró okait és a védjegy törlésének okait, és nem járulhat hozzá a védjegyhez fűződő jog határainak és hatályának meghatározásához, miután a védjegyet már érvényesen lajstromozták. Mivel a kompozit palack védjegyként való lajstromozásának az érvényességét nem vitatták, meg kell állapítani, hogy a palack formájának megkülönböztető funkciója van a termék esetében, ami azt jelenti, hogy ugyanazon áru ugyanazon formában harmadik személyek által történő eladása bitorolja a védjegy megkülönböztető funkcióját.
- 22 A védjegyhez fűződő jog kimerülésének elvére nem lehet ezen értelmezéssel szemben hivatkozni, amely csak azon termék egymás utáni újbóli eladására utal, amely vonatkozásában a védjegyoltalom kimerülése bekövetkezett. Még ha osztanánk is az ellenkező véleményt, a védjegyjogok mindazonáltal nem merülnének ki az alapügyben, mivel a kérdést előterjesztő bíróság által leírt körülmények a 89/104 irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében előírt kivétel hatálya alá esnének. Az a körülmény ugyanis, hogy a Viking Gas a palackokat saját gázzal tölti meg, a „palacktermék” megváltoztatásának

vagy károsításának a kockázatával jár. A Kosan Gasnak nyilvánvaló érdeke az, hogy a kompozit palackokat azon márkakereskedők töltsék fel, akikkel megállapodást kötött, hogy meg lehessen őrizni az eladott termék minősége feletti ellenőrzést, mivel ezen ellenőrzés bármiféle hiánya kihathat a védjegy hírnevére.

- 23 A Bizottság azon a véleményen van, hogy az alapügy meghatározó eleme arra vonatkozik, hogy az a fogyasztó, aki a Viking Gashoz fordul az üres kompozit palackjának a feltöltetése érdekében, csupán a címkézés alapján, nehézség nélkül felismeri-e, hogy az általa éppen megvásárolt gáz a Viking Gastól származik, és hogy nincs gazdasági kapcsolat e vállalkozás és a Kosan Gas között. A Bizottság pontosítja, hogy az alapügyben fennálló helyzet a 89/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdése a) pontjának a hatálya alá tartozik, amely a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján a védjegy minden funkcióját védi. Azonban semmi sem utal arra, hogy a szóban forgó használat a termék származását biztosító funkciótól eltérő funkciókat veszélyeztetne.
- 24 A védjegyhez fűződő jogok kimerülésének kérdésével kapcsolatban a Bizottság különbséget tesz egyrészt a Kosan Gas gázával feltöltött kompozit palack vagy adott esetben az üres kompozit palack használata, és másrészt egy másik vállalkozástól származó gázzal töltött ilyen palack használata között. A használat első típusa ellen nem léphet fel a csomagolásból álló védjegy jogosultja, mivel az e védjegyhez fűződő jogok a kompozit palack eladásával kimerültek annyiban, amennyiben ezen eladással a palack gazdasági értéke realizálódhatott. Ami a használat második típusát illeti, figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a védjeggyel megjelölt terméket, vagyis a gázt, már felhasználták, és a védjegyjogosult hozzájárulása nélkül olyan termékkel helyettesítették, amely nem e védjegy jogosultjától származik. Ilyen esetben a 89/104 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében előírt feltételek nem teljesülnek, mivel a védjegy nem teszi lehetővé azon termék származásának a biztosítását, amelyre ráillesztésre került.

A Bíróság álláspontja

- ²⁵ Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a 89/104 irányelv 5–7. cikke a védjegyoltalmi jogra vonatkozó szabályok teljes harmonizációjáról rendelkezik, és meghatározza a védjegyjogosultat az Európai Unión belül megillető jogosultságokat (lásd többek között a C-127/09. sz. Coty Prestige Lancaster Group ügyben 2010. június 3-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4965. o.] 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- ²⁶ Az említett irányelv 5. cikke különösen olyan kizárólagos jogot biztosít a védjegyjogosultnak, amely alapján az bármely harmadik személynek megtilthatja, hogy többek között a védjegyével ellátott árukat eladásra felkínálja, forgalomba hozza, vagy e célból raktáron tartsa. Ugyanezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése kivételt állít fel e szabály alól, amikor kimondja, hogy a védjegyjogosult joga kimerül, amennyiben az áruk általa, illetve az ő hozzájárulásával kerültek forgalomba hozatalra az Európai Gazdasági Térség (EGT) területén (lásd többek között a C-324/08. sz., Makro Zelfbedieningsgroothandel és társai ügyben 2009. október 15-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-10019. o.] 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- ²⁷ A kizárólagos jog kimerülése bekövetkezik akár azáltal, hogy a jogosult kifejezett vagy hallgatólagos formában hozzájárulását adja az EGT-n belüli forgalomba hozatalhoz, akár azáltal, hogy ő maga vagy vele gazdaságilag kapcsolatban álló személy, például engedélyes hozza forgalomba az árut az EGT-ben. Tehát mind a védjegyjogosult hozzájárulása, mind az általa, illetve a vele gazdaságilag kapcsolatban álló személy által az EGT-ben történő forgalomba hozatal, amely egyenértékű a kizárólagos jogról való lemondással, meghatározó tényezője ezen jog kimerülésének (lásd a fent hivatkozott Coty Prestige Lancaster Group ügyben hozott ítélet 29. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

- 28 Az alapügyben vitathatatlan, hogy azon kompozit palackokat, amelyek Viking Gas általi feltöltéséről és cseréjéről szó van, az EGT-ben a Kosan Gas hozta forgalomba, amely az e palackok formájából álló térbeli védjegyre vonatkozó, kizárólagos használati engedéllyel rendelkezik Dániában, és amely az e palackokon elhelyezett szó- és ábrás védjegy jogosultja.
- 29 A Kosan Gas, az Olasz Köztársaság és a Bizottság azonban úgy vélik, hogy a 89/104 irányelv 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e forgalomba hozatal kizárólag a jogosult vagy az engedélyes azon jogát meríti ki, hogy fellépjen ezen, még az eredeti gázzal feltöltött vagy üres palackok további forgalmazása ellen, azonban nem engedélyezi harmadik személyeknek, hogy kereskedelmi célból saját gázzal töltsék meg ugyanezen palackokat. A Kosan Gas többek között azzal érvel, hogy a védjegy jog kimerülése nem érintheti a termék csomagolását.
- 30 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a kompozit palackok, amelyeket többszöri újrafelhasználásra szánnak, nem az eredeti termék egyszerű csomagolásának minősülnek, hanem önálló gazdasági értékkel rendelkeznek, és magukat is terméknek kell tekinteni. Egy ilyen, a Kosan Gas márkakereskedőjénél gázzal feltöltött palack első beszerzése során ugyanis a fogyasztónak nem csak e gázt, hanem a kompozit palackot is meg kell fizetnie, amelynek az ára – különösen annak különleges műszaki jellemzői miatt – a hagyományos acél gázpalackok áránál és a benne tartalmazott gáz áránál magasabb.
- 31 Ilyen körülmények között egyensúlyt kell teremteni egyrészt a kompozit palack formájából álló védjegyhez fűződő jog engedélyesének – aki a kompozit palackon elhelyezett védjegyek jogosultja is – azon jogos érdeke, hogy az e védjegyekhez fűződő jogokból haszna legyen, és másrészt az említett palackok vásárlóinak a jogos érdeke, és különösen azon érdeke, hogy az e palackok feletti tulajdonjogát teljes mértékben élvezhesse, valamint a torzulásmentes verseny fenntartásához fűződő közérdek között.

- 32 Az említett engedélyes és jogosult azon érdekével kapcsolatban, hogy haszna legyen az említett védjegyekhez fűződő jogokból, meg kell állapítani, hogy a kompozit palackok eladása számára lehetővé teszi az említett palackokhoz kapcsolódó védjegyek gazdasági értékének a realizálását. Márpedig a Bíróság már megállapította, hogy egy olyan eladás, amely lehetővé teszi a védjegy gazdasági értékének realizálását, kimeríti a 89/104 irányelv által ráruházott kizárólagos jogokat (lásd többek között a C-16/03. sz. Peak Holding ügyben 2004. november 30-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-11313. o.] 40. pontját).
- 33 A kompozit palackok vásárlóinak érdekével kapcsolatban vitathatatlan, hogy azok nem élvezhetnék teljes mértékben az e palackok feletti tulajdonjogukat, ha e jogot korlátozná az e palackokhoz kapcsolódó, azoknak a jogosult általi vagy hozzájárulásával történő eladása után is fennálló védjegyjogok. Amint a főtanácsnok az indítványának 66. pontjában megjegyezte, az említett vásárlók többek között többé nem gyakorolhatnák az említett jogot szabadon, hanem egyetlen gázszolgáltatóhoz lennének kötve az említett palackok későbbi feltöltése esetén.
- 34 Végül annak lehetővé tétele, hogy a kompozit palack formájából álló védjegyhez fűződő jog engedélyese – aki a kompozit palackon elhelyezett védjegyek jogosultja is – az e védjegyekhez fűződő jogok alapján fellépjen a palackok későbbi feltöltése ellen, jogszerűtlenül korlátozná a versenyt a gázpalackok feltöltésének *downstream* piacán, és akár e piac részekre töredezésének a kockázatával is járna, ha az említett jogosultnak vagy engedélyesnek sikerülne palackját annak különleges műszaki jellemzőinek – amelyek oltalma a védjegyjognak nem tárgya – köszönhetően a piacon érvényre juttatnia. E kockázatot ráadásul növeli az a tény, hogy a kompozit palack a gázhoz képest drágább, és hogy a vásárlónak a célból, hogy ismét szabadon megválaszthassa a gázszolgáltatóját, le kellene mondania a palack beszerzésével megvalósított eredeti befektetésről, amely csak elegendő számú újrafelhasználás esetén térülne meg.
- 35 A fenti megállapításokból következik, hogy a kompozit palack eladása kimeríti a kompozit palack formájából álló védjegyhez fűződő jog engedélyesének – aki a kompozit palackon elhelyezett védjegyek jogosultja is – az e védjegyekhez fűződő jogát, és a vásárlóra ruházza az e palack feletti szabad rendelkezési jogot, beleértve az eredeti

gáz felhasználását követő, egy általa választott vállalkozásnál, vagyis nemcsak az említett jogosultnál vagy engedélyesnél, hanem akár annak a versenytársainak egyikénél történő becserélés és feltöltés jogát. A vásárló e jogával együtt jár e versenytársak azon joga, hogy a 89/104 irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében előírt korlátok között feltöltsék és becseréljék az üres palackokat.

36 E korlátokkal kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy ezen 7. cikk (2) bekezdése alapján a védjegyjogosult a védjegyével megjelölt áruk forgalomba hozatala ellenére felléphet azok további forgalmazásával szemben, ha jogos érdekek igazolják ezt a fellépést, és különösen, ha az áru állagát, állapotát – a forgalomba hozatalt követően – megváltoztatták, illetve károsították. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a „különösen” kifejezésnek e 7. cikk (2) bekezdésében történő használata arra utal, hogy a védjeggyel megjelölt áruk állapotának megváltoztatása vagy károsítása csak példa arra, hogy mi tekinthető jogos érdeknek (lásd többek között a C-59/08. sz. Copad-ügyben 2009. április 23-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-3421. o.] 54. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

37 Így a Bíróság már határozott úgy, hogy ilyen jogos érdek áll fenn akkor is, ha egy védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölés harmadik személyek általi használata súlyosan sérti a védjegy jóhírnevét, vagy amennyiben e használat azt a benyomást kelti, hogy gazdasági kapcsolat áll fenn a védjegyjogosult és e harmadik személyek között, és különösen, hogy ez utóbbi a jogosult kereskedelmi hálózatahoz tartozik, vagy különleges kapcsolat áll fenn e két személy között (lásd ebben az értelemben a C-558/08. sz., Portakabin és Portakabin ügyben 2010. július 8-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-6963. o.] 79. és 80. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

38 Bár a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy az alapügyet jellemző körülményekre tekintettel fennáll-e ilyen jogos érdek, e bíróság számára iránymutatást kell nyújtani ezen értékeléshez, különösen azon konkrét tényezőket illetően, amelyekkel kapcsolatban az a Bírósághoz fordult.

- 39 Ilyen összefüggésben meg kell határozni, hogy azon kérdés megválaszolásához, hogy a Viking Gas által feltöltött kompozit palackok forgalmazása olyan benyomás keltésével történik-e, hogy gazdasági kapcsolat áll fenn e vállalkozás és a Kosan Gas között, ami feljogosítaná ezen utóbbi vállalkozást arra, hogy fellépjen e forgalmazás ellen, figyelembe kell venni az említett palackok címkézését, valamint azon feltételeket, amelyek mellett a becserélésük történik.
- 40 Ugyanis a kompozit palackok címkézése és azon feltételek, amelyek mellett azokat becserélik, nem készíthetők a szokásosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztót annak megállapítására, hogy az alapügyben szóban forgó két vállalkozás között kapcsolat áll fenn, vagy hogy az e palackok feltöltésére szolgáló gáz a Kosan Gastól származik. Annak értékelése céljából, hogy egy ilyen téves benyomás kizárt-e, figyelembe kell venni ezen ágazatban fennálló gyakorlatokat, és különösen azt, hogy a fogyasztók hozzá vannak-e szokva ahhoz, hogy a gázpalackokat más kereskedők töltsék meg. Ezenkívül ésszerűnek tűnik azon feltevés, hogy az a fogyasztó, aki közvetlenül a Viking Gashoz fordul vagy az üres gázpalackjának egy teli palackra történő becserélése, vagy a saját palackjának a feltöltése érdekében, könnyen felismerheti e vállalkozás és a Kosan Gas közötti kapcsolat hiányát.
- 41 Azzal kapcsolatban, hogy a kompozit palackokon szerepel a Kosan Gas nevéből és logójából álló szó- és ábrás védjegy, amelyek a kérdést előterjesztő bíróság megállapításai szerint a Viking Gas által e palackokon elhelyezett címkézés ellenére továbbra is láthatóak, meg kell jegyezni, hogy e körülmény releváns tényezőnek minősül annyiban, amennyiben kizárni látszik azt, hogy az említett címkézés módosítja a palackok állapotát azáltal, hogy eltakarja azok eredetét.
- 42 A fenti megállapításokból következik, hogy az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 89/104 irányelv 5. és 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé az újrafelhasználásra szánt olyan kompozit gázpalackok kizárólagos használati engedélyének jogosultja számára, amelyeknek a formája térbeli védjegyként oltalom alatt áll, és amelyeken e jogosult elhelyezte a szó- és ábrás védjegyként lajstromozott

nevét és logóját, hogy fellépjen az ellen, hogy e palackokat azon fogyasztók általi megvásárlást követően, akik ezután az ebben eredetileg tartalmazott gázt felhasználják, fizetés ellenében harmadik személyek becserélik a nem az e jogosulttól származó gázzal töltött kompozit palackokra, hacsak ugyanezen jogosult nem hivatkozhat a 89/104 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett jogos érdekre.

A költségekről

- ⁴³ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv 5. és 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé az újrafelhasználásra szánt olyan kompozit gázpalackok kizárólagos használati engedélyének jogosultja számára, amelyeknek a formája térbeli védjegyként oltalom alatt áll, és amelyeken e jogosult elhelyezte a szó- és ábrás védjegyként lajstromozott nevét és logóját, hogy fellépjen az ellen, hogy e palackokat azon fogyasztók általi megvásárlást követően, akik ezután

az ebben eredetileg tartalmazott gázt felhasználják, fizetés ellenében harmadik személyek becserélik a nem az e jogosulttól származó gázzal töltött kompozit palackokra, hacsak ugyanezen jogosult nem hivatkozhat a 89/104 irányelv 7. cikkének (2) bekezdése értelmében vett jogos érdekeire.

Aláírások